

Eventyret om fastlegeordningen og Sarpsborg kommune

Knut Gløersen, fastlege 06.03.23 12:30

Meninger Dette er et debattinnlegg. Innlegget gir uttrykk for skribentens holdninger.

I **dette eventyret** blir de forskjellige aktørene kalt:

Staten, regjeringen og Stortinget=Gud

Helseministeren=Jesus

Himmelen=Sykehusene

Storbonde=Sarpsborg kommune

Fastlegen=Bonden/Husmannen

Legetjenestene til mine listepasienter=Kornåker

Befolkningen i Sarpsborg=Listepasienter

Fastlegeavtale=Husmannskontrakt

Jeg var ung og nyutdannet lege i 2001. Mitt ønske var å bli allmennlege på grunn av nærheten til personene jeg skulle hjelpe og det fantastiske ved å bli kjent med mange forskjellige mennesker og kanskje få gleden av å være til nytte for andre. Jobben i Sarpsborg kommune var den første jobben jeg søkte på, og jeg ble meget godt mottatt av kommunen. Til tross for at jeg var nyutdannet, var jeg heldig og fikk jobb. Fastlegestillinger var da ettertraktet i hele kongeriket, og det var flere søkere til stillingen.

Jeg skrev under på en husmannskontrakt med storbonden Sarpsborg kommune. De første årene var alle parter fornøyde med den nyinnførte husmannskontrakten. Jeg var stolt og hadde fått min lille åkerlapp tildelt av storbonden. Jeg skulle forvalte og brødfø min del av befolkningen i Sarpsborg med denne og sto også personlig ansvarlig for at mine innbyggere fikk mat fra min jordlapp. Storbonden var selvfølgelig stornøyd med at det ikke kostet ham en krone å gi innbyggerne i kommunen hans mat, fordi min jobb ble betalt av Gud og av egenandeler fra hvermannsen. Storbonden Sarpsborg kommune har altså bidratt med 0 kroner til min forvaltning av jordlappen i alle år jeg har vært husmann.

Gud var rundhåndet nok de første årene med regn og gjødsel til at åkeren min kunne gi nok og godt korn til innbyggerne. Jeg forsøkte å pleie og stelle åkeren så godt jeg kunne. Sakte, men sikkert ga avlingene noe dårligere innhøsting, men fortsatt var alle fornøyde.

I 2012 bestemte Gud og Jesus (helseminister fra Arbeiderpartiet Bjarne Håkon Hanssen) at de ville innføre en samhandlingsreform. Dette endret spillereglene helt.

Gud ville nå at storbonden skulle ta mer ansvar for helsetjenester som Gud tidligere hadde tatt ansvar for. Gud overførte en rekke oppgaver fra himmelen til storbonden. Storbonden overførte så igjen mye av oppgavene til meg som husmann. Dette fikk store konsekvenser for alle bortsett fra Gud. Jesus lovet på vegne av Gud at ved innføringen av samhandlingsreformen skulle det tilføres godt med vann og gjødsel for at storbonden og husmannen skulle klare å brødfø hele befolkningen med sine åkerlapper.

Gud lovet vann i store mengder i 2012 (penger til opprettelse av 2.000 nye fastleger i Norge, da man så at dette var det behov for, hvis samhandlingsreformen skulle fungere.)

Dette skjedde ikke. Det kom ikke noe mer regn/vann til åkerlappene. År etter år ble det tørrere og tørrere på åkeren på grunn av manglende vann og gjødsel fra Gud.

Jesus døde som kjent tidlig. Men gjenoppsto i form av Høyres helseminister Bent Høie. Han lot åkrene fortsette å tørke ut år etter år. Husmannen prøvde gjentatte ganger å si at det må komme regn for å sikre innhøsting/nok korn til både Gud, Jesus, storbonden og befolkningen.

Storbonden svarte at dette kan ikke han gjøre noe med. Det var jo ikke hans feil at det ikke kom regn, men foldet sine hender og ba til Gud om regn. Gud nektet å høre. Jesus kunne ikke skjønne at åkeren trengte vann for at kornet skulle gro. Han trengte eksperthjelp for se på hva som måtte til for å bedre kornhøsten. Utvalg etter utvalg så på hvorfor det var tørke og hungersnød, til tross for at det var åpenbart at kornåkeren trengte vann. Dette er tidligere beskrevet i eventyret: Keiserens nye klær. Til slutt opprettet Jesus en handlingsplan og opptrappingsplan for å redde fastlegeordningen. Den inneholdt heller ikke vann som kunne avhjelpe tørken på mitt jorde. Denne var

til lite hjelp for meg som husmann.

Jeg forsøkte å pleie min åkerlapp så godt jeg kunne. Etter hvert måtte jeg jobbe mer og mer, ta hele døgnet til hjelp, også helger for å løpe med bøtter med vann for at kornet ikke skulle dø og visne. Jeg hadde jo tross alt skrevet under fastlege-avtalen som husmann i 2002 og denne måtte holdes og innfris, sa storbonden. Det var mitt ansvar. Det var jo ikke hans skyld at Gud ikke ville la det regne vann, og dessuten ba han jo flere ganger i døgnet om at det måtte regne, men Gud ville fortsatt ikke høre.

Nå var det blitt knusktørt i hele Norge og flere og flere husmenn bukket under. De klarte ikke lenger å brødfø listepasientene sine på grunn av tørke og manglende avlinger. De brøt husmannskontrakten, og flere og flere storbønder skjønnte at de kanskje måtte hjelpe husmannen med vanningsanlegg for å klare å gi befolkningen mat, da Gud ikke innfridde deres bønner om regn.

Etter stortingsvalget 2021 trodde jeg endelig at det hadde kommet en ny Jesus som kunne redde husmannsavtalen (Arbeiderpartiets Ingvild Kjerkol). Hun hadde lovet før hun ble Jesus at det minst måtte regne dobbelt så mye i året enn det forrige Jesus hadde ment. Dette var påkrevd hevdet Jesus for å redde husmannsavtalen. Igjen ble jeg skuffet, for når hun og Gud fikk makt til å la det regne, satt hun kun plutselig oppe i skyene og så ned på visne åkerlapper i hele Norge. Nå kunne hun ikke skjønne hvorfor kornåkrene ikke ga avlinger og nok mat til befolkningen. Hun satte ned et nytt ekspertutvalg for å se på saken. Dette til tross for at hun før hun ble Jesus, var veldig tydelig på at det måtte regne minst to ganger mer i året, kanskje til og med tre for å redde noe som helst av avlingene de neste årene. Tørken i Norge hadde vart i mange år og husmenn var blitt nesten umulig å oppdrive. (Kjerkol lovet minst en dobling, mulig tredobling av basistilskuddet til fastlegeordningen hvis hun ble helseminister i

valgkampen 2021.)

Vi husmennene i Sarpsborg spurte gjentatte ganger storbonden om ikke det ville være lurt å forsøke å lage vanningsanlegg for å avhjelpe oss med tørken. Det hadde mange andre stormenn i Norge begynt med for å unngå hungersnød. (Tromsø-modellen har en rekke kommuner innført i påvente av at Staten skal tilføre fastlegeordningen mer midler. Dette har stabilisert fastlegesituasjonen og redusert fastlegemangelen i de kommunene som har Innført denne. Ikke minst hindret frafall av fastleger).

Sarpsborg kommune har avvist dette forslaget en rekke ganger med begrunnelsen at det ikke finnes penger/økonomi. Storbonden i Sarpsborg har kun fortsatt å be til Gud om at det må komme regn for å redde kornavlingene.

Hva er årsaken til at vi havnet her?

Det skyldes at Gud og Storbonden etter hvert ikke bare ønsket at jeg skulle brødfø min lille del av Sarpsborgs befolkning med mat. Jeg skulle også være tilgjengelig døgnet rundt for alle. Svare på e-konsultasjoner på kveldstid, stille opp under pandemi, svare hjemmetjenesten på PLO-meldinger på kveldstid som kommer rett inn i min innboks, stille på møter med NAV og arbeidsgivere, bekrefte at «lille Ole er borte fra skolen i dag på grunn av sykdom», bekrefte at en pasient ikke kan ha elektronisk strømmåler og også til og med at for eksempel Posten vil ha bekreftelse på at en 92-åring ikke kan gå til det nye felles postkassestativet. Dette binder opp mye av min tid som skulle primært gå til å pleie åkerlappen min.

I 2022 ble situasjonen hos storbonden i Sarpsborg så prekær at de ikke lenger klarte å få nye husmenn til å skrive under kontrakt og svært mange hadde sluttet de siste årene. Fortsatt ønsket ikke storbonden å hjelpe oss som slet med tørre og ødslige

kornåkere/avlinger. Til tross for at vi har forsøkt så godt vi kan med å få åkeren til å spire og gro. Noe vanningsanlegg var fortsatt helt umulig å få hjelp til.

Det storbonden i Sarpsborg dog hadde penger til, var å opprette et lite eget drivhus (Solbyen kommunale legesenter). Her skulle de brødfø en liten del av befolkningen selv, uten husmenn. Flere av oss husmenn i kommunen ga beskjed til storbonden om at dette ville bli svært dyr mat til en liten del av befolkningen. Tull, sa storbonden. Vi kan gjøre jobben selv. Noe vil det jo koste, men det har vi råd til. Storbonden beregnet selv kostnaden til 400.000 kroner per lege per år. Det hadde plutselig storbonden råd til. Her skulle det bli et skikkelig drivhus med vanningsanlegg, nærmest et Spa-anlegg. Det som nå i ettertid har vist seg, er at legene ved Solbyen kommunale legekantor orker naturlig nok ikke å jobbe som oss husmenn. Det forstår jeg godt. Anslaget om at hver lege ved Solbyen skulle ha 1.000 listepasienter som storbonden antok i sitt kostnadsforslag, er ikke gjennomførbart med normal arbeidstid. Dette sa vi husmenn fra om til storbonden på forhånd, da vi vet gjennom mange år hva det koster å drive legekantor i Sarpsborg.

2,5 legestillinger ved Solbyen har til sammen 1.347 pasienter. Altså koster drivhuset som storbonden driver selv nå i hvert fall 1 million kroner per lege per år, trolig nærmere 1,5 millioner per lege.

Fortsatt er det tørke på kornåkerne i Sarpsborg kommune. Storbonden ber fortsatt til Gud om regn, men dette lar vente på seg. Siste grepet fra storbonden i Sarpsborg nå i 2023 er at de istedenfor å forsøke å hjelpe oss husmenn gjennom tørken, har bestemt seg for å spise opp såkornet!

Det blir det dårlig innhøsting videre av.

Det er et ordtak som heter: At det går an å spare seg til fant. Og

også: Man høster som man sår.

28. februar 2023 endte mitt eventyr etter 21 år som husmann i Sarpsborg kommune. Da brøt jeg husmannskontrakten min. Dette til tross for at jeg er svært glad i hver og en av mine trofaste pasienter og elsker jobben som fastlege. Jeg håper virkelig at storbonden i Sarpsborg innser alvoret i fastlegekrisen og investerer i innbyggernes fastlegetilbud. Alle innbyggerne i Sarpsborg fortjener god helsehjelp. Takk til alle mine trofaste pasienter. Jeg er blitt glad i hver og en av dere i løpet av 21 år. Takk for meg!

Snipp, snapp snute. Nå er eventyret mitt i Sarpsborg ute!

Ps. Jeg og mine kollegaer stiller gjerne i bystyret i Sarpsborg for å gi vårt syn på hvordan de kan redde fastlegeordningen i Sarpsborg, og hvorfor dette blir en mye mindre kostbar løsning for Sarpsborg enn den veien de nå har startet på.

[Les også](#)

[Tre av fire fastleger ved Tune legesenter har sagt opp: – Nok er nok. Jeg orker ikke å jobbe mer enn jeg gjør nå](#)

DELTA I DEBATTEN! Vi oppfordrer leserne til å bidra med sine meninger, både på nett og i papir